

Gemeenteraad - Presidium
Griffie
E-mailadres: S.vantooster@barneveld.nl
Telefoonnummer: 06- 48 38 10 26

Raadsvoorstel nr. 24-25
Barneveld, 7 november 2024
Portefeuillehouder: J. van der Tak

Onderwerp: Vaststellen Gedragscode politieke ambtsdragers gemeente Barneveld

Samenvatting raadsvoorstel

De gemeenteraad wordt gevraagd om de gedragscode voor politieke ambtsdragers en raadscommissieleden vast te stellen. Het gaat om een actualisering en aanscherping van de huidige gedragscode die in werking is vanaf 2015. De gedragscode bestaat uit verschillende integriteitsnormen en geldt voor leden van de gemeenteraad, raadscommissieleden en het College van B&W.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. De gedragscode politieke ambtsdragers gemeente Barneveld vast te stellen.
2. Gelijktijdig de gedragscode politiek ambtsdragers gemeente Barneveld, vastgesteld bij raadsbesluit van 1 oktober 2013, wordt ingetrokken.

1. Inleiding

Het openbaar bestuur moet betrouwbaar en professioneel functioneren. Dat draagt bij aan onze democratische rechtsstaat en het vertrouwen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de (lokale) overheid. Een gedragscode draagt hieraan bij en bevat verschillende normen over wat integer gedrag is. Ook biedt een gedragscode duidelijke richtlijnen voor twijfel, vragen en discussies over integriteitskwesties. Dat maakt een gedragscode een belangrijk middel voor het realiseren en versterken van een open, transparant en integer lokaal bestuur.

De gemeenteraad wordt vanuit de Gemeentewet (art. 15, 41c en 69) verplicht om een gedragscode vast te stellen die geldt voor zijn eigen leden en de leden van het college van B&W. Een gedragscode heeft echter niet de juridische status waaruit rechten en verplichtingen voortvloeien die afdwingbaar zijn. Er is sprake van 'zelfbinding'. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf en zij spreken elkaar hierop aan. Het vaststellen van een gedragscode is dus een verantwoordelijkheid van de gemeenteraad; het bewaken en bevorderen van de integriteit van het bestuur is een belangrijke taak voor raadsleden en collegeleden als collectief.

Met dit voorstel over de gedragscode wordt de gemeenteraad in stelling gebracht om invulling te geven aan zijn verantwoordelijkheid met betrekking tot integriteit. Bovendien wordt recht gedaan aan het besluit van het presidium dat op 29 januari 2024 heeft besloten dat de gedragscode voor politieke ambtsdragers in de gemeente Barneveld geactualiseerd dient te worden.

2. Beoogd effect

Het doel van een gedragscode is het versterken van de integriteit van het lokale bestuur en daarmee het vertrouwen en de legitimiteit van dat bestuur.

3. Argumenten

De actualisatie ziet op:

3.1. Raadscommissieleden worden aanspreekbaar op de gedragscode

De toevoeging in bepaling 1.1. maakt de gedragscode ook van toepassing op de raadscommissieleden. De nieuwe bepaling 6.3 maakt expliciet dat ook leden van de door de gemeenteraad ingestelde commissies (raadscommissieleden) aanspreekbaar zijn op de code. De bedoeling hiervan is om discussie te voorkomen over de vraag of en in welke mate commissieleden te houden zijn aan dezelfde normen als raadsleden en leden van het college. Immers mag ook van commissieleden worden verwacht dat zij zich integer gedragen.

3.2. Registreren van geschenken wordt geregeld

In de huidige gedragscode werd van politieke ambtsdragers gevraagd en verwacht dat zij geschenken, giften, diensten, uitjes, etc. die zij ontvangen óf weggeven zouden melden. De verantwoordelijkheid om die meldingen te registreren en deze registers openbaar beschikbaar te stellen was echter niet belegd. De voorgestelde toevoegingen aan bepalingen 4.2 en 4.7 voorzien hierin.

3.3. Integere beraadslaging wordt versterkt

Voorheen sprak de gedragscode over het doen van meldingen over mogelijke beïnvloeding van de onafhankelijke oordeelsvorming voorafgaand aan de besluitvorming. Denk aan meldingen van een raadslid die persoonlijke belangen heeft bij een bepaald besluit. In de nieuwe gedragscode wordt verlangd dat politieke ambtsdragers tijdens raads- of collegevergaderingen meldingen over mogelijke beïnvloeding van de onafhankelijke oordeelsvorming voorafgaand aan de beraadslaging al kenbaar maken. Dat is in lijn met wat de wet schrijft (Art. 28 Gemeentewet). Bovenal draagt dit bij aan het voorkomen dat een besluit ongewenst wordt beïnvloedt door een politieke ambtsdrager, met bijvoorbeeld persoonlijke belangen, die deelneemt aan de beraadslaging en zo de uitkomst van de besluitvorming kan sturen zelfs al stemt hij of zij niet mee. Het gaat hier om aanvullingen op bepaling 2.4 en 2.5

3.4. De naleving van de code wordt versterkt en integriteit wordt een structureel onderwerp van gesprek

Onder de nieuwe kop, kop 6 'Naleving gedragscode' zijn twee bestaande bepalingen gevoegd en uitgebreid en zijn twee nieuwe bepalingen toegevoegd. De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Meer nadruk wordt gelegd op de verantwoordelijkheid van politieke ambtsdragers om bekend te zijn met de gedragsnormen in de code (bepaling 6.1);
2. Raadscommissieleden worden expliciet aanspreekbaar op naleving van de code (bepaling 6.3);
3. Een jaarlijks gesprek met het doel de integriteit van het bestuur te bevorderen en deze code actueel te houden (bepaling 6.4).

3.5. De code wordt geactualiseerd en verduidelijkt

Enkele bepalingen verdienen aanscherping of aanvulling om een duidelijker en actueel beeld te geven. Het gaat om bepalingen: 2.3; 3.1; 3.3; 4.5; 5.1; 6.1.

4. Kanttekeningen

De nieuwe gedragscode geeft een helder en actueel beeld wat van politieke ambtsdragers en raadscommissieleden wordt verwacht. Het onderlinge gesprek hierover maakt dat de gedragscode ook daadwerkelijk wordt gehanteerd en 'levend' is. Dat vraagt om bewustzijn, tijd en inzet bij politieke ambtsdragers en raadscommissieleden. Dit gesprek (over bijvoorbeeld ook dilemma's) wordt jaarlijks gefaciliteerd door de griffie.

5. Financiën

N.v.t.

6. Participatie en communicatie

a) Participatie

N.v.t.

b) Communicatie

Na vaststelling van de gedragscode door de uw raad zal deze op de gebruikelijke wijze en plaats worden gepubliceerd en worden vermeld op de www.barneveld.nl/gemeenteraad

7. Vervolgstappen

1. De gedragscode treedt in werking op 1 januari 2025.
2. De raads(commis­sie)leden en leden van het college ontvangen de code, zodat zij zich bekend kunnen maken met de code en de gedragsnormen die in de code staan.
3. De griffie(r) organiseert jaarlijks een gesprek over integriteit waar de leden van de raad en het college voor worden uitgenodigd (zie bepaling 6.4)

8. Bijlagen

1. Concept-raadsbesluit van de geactualiseerde gedragscode politieke ambtsdragers gemeente Barneveld (2025)
2. Was-wordt-lijst (incl. toelichting)
3. Handreiking integriteit ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (BZK)

Burgemeester en wethouders van Barneveld,	
de secretaris,	de burgemeester,
W. Wieringa	J. van der Tak